

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

การนำนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหาภัยแล้งไปสู่การปฏิบัติของกรมชลประทาน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

IMPLEMENTING POLICY ON THE ISSUE OF DROUGHT ON ROYAL IRRIGATION
DEPARTMENT. MINISTRY OF AGRICULTURE AND COOPERATIVES.

นางสาวสุนิชา ผ่านภูวงค์¹ และธนาชัย สุขวณิช²

¹สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
²วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
โทร. 087-311 0009 e-mail : pam_sunicha@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยศึกษาขั้นตอนและกระบวนการ ผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ และหาแนวทางในการนำนโยบายการแก้ไขปัญหาภัยแล้งไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อเก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน พบว่า การแก้ไขปัญหาภัยแล้งนั้นมีการวางแผนที่ชัดเจน โดยมีการประชุมหารือและจัดทำแผนงานเพื่อใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งร่วมกับหน่วยงานหลายหน่วยงานอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการกำหนดภารกิจที่ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ และมีการมอบหมายงานในการปฏิบัติงานตามโครงสร้างการบริหารงาน ซึ่งมีความชัดเจนและแน่นอน ซึ่งการดำเนินงานเริ่มจากการรับนโยบายมาจากรัฐบาล แล้วนำมาแปลงนโยบายเป็นแผนงานของหน่วยงาน เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีการบูรณาการงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่น ๆ และขั้นตอนสุดท้ายมีตรวจสอบควบคุมเป็นลำดับขั้นตามสายงาน ซึ่งง่ายต่อการตรวจสอบควบคุม และมีการประเมินผลการดำเนินงาน โดยการประชุมติดตามและวัดผลงาน แต่ไม่มีการติดตามและวัดผลงานจากความพึงพอใจจากประชาชน ซึ่งจะทำให้ไม่ทราบข้อบกพร่องและความต้องการของประชาชน ซึ่งทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากภาคประชาชน ไม่สามารถบอกได้ถึงความสำเร็จ เนื่องจากไม่มีการติดตามการวัดผลจากผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนมีความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ผู้ปฏิบัติต้องมีการติดตามสถานการณ์และข้อมูลมากยิ่งขึ้น อีกทั้งประชาชน ยังไม่เข้าใจในการบริหารจัดการน้ำ จึงมีการใช้น้ำผิดวัตถุประสงค์ ซึ่งมีผลต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

คำสำคัญ

การนำนโยบายไปสู่ปฏิบัติ/แก้ไขปัญหาภัยแล้ง/กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

Abstract

The study of process and procedure, the result of taking the policy into operating and finding the process guidelines of taking the policy into operating procedure use interview forms as tool to collect the information from 10 informants. The findings show that the process of solving drought problem was apparently planned which are conferences and making framework of operating to specify the objectives and purposes on solving drought problem and integration with other organizations , also determine the mission following specified objectives and assign the work on operating following the accurately structure of work management. The execution starts with respond the policy from the government and then adjust into work plan of the organization to use on operation procedure which is integration with others organizations, and the last is verifying in order of priority and evaluate the result of operation by the follow up and evaluation meeting without the following and evaluation of satisfaction by people, which would make the research lack of the recognition of fault and the need of people. The taking the policy into operating was a failure because the lack of the following and evaluation of affected people, and errors of information. The operators shall increase following the situation and information. Moreover, people still do not understand the water management and using water on wrong purpose which affect to taking the policy into operating.

Keywords

Taking the policy into operating/Drought Problem Management/Royal Irrigation Department, Ministry of Agriculture and Cooperatives

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น ถือเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศอีกด้านหนึ่ง ซึ่งปัญหาภัยแล้งอาจถือได้ว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี แต่ในปี 2558 นั้น อาจถือว่ามี ความรุนแรงมากที่สุดในรอบหลายๆ ปีที่ผ่านมา ประกอบกับจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ที่ส่งผลให้ในไม่ตกตรงตามฤดูกาล หรือตกมาแต่มีปริมาณน้ำฝนที่น้อยกว่าระดับปกติ ทำให้การกักเก็บน้ำของแหล่งน้ำขนาดใหญ่ สามารถกักเก็บได้ในปริมาณน้อย จึงได้นำพาความเสียหายมาสู่ภาคเศรษฐกิจและสังคม ทั้งด้านการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และด้านการเพาะปลูกของภาคเกษตรจากปริมาณน้ำฝนที่มีน้อยกว่าค่าปกติในเกือบทุกภาคของประเทศ เมื่อปัญหาภัยแล้งยังคงเกิดขึ้นทุกปีและเป็นปัญหาหลักของไทยเนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม และยังคงดำรงชีวิตอยู่ด้วยการอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ คือแหล่งน้ำ อันเป็นปัจจัยหลักในการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์อันเป็นผลผลิตอาหารแก่ประชากรของประเทศ การอาศัย

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

น้ำฝนตามฤดูกาลอาจไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก ทุกฝ่ายจึงต้องดำเนินการแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืน โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างธรรมชาติและการพัฒนาด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การนำนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหภัยแล้งไปสู่การปฏิบัติของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่บริหารจัดการน้ำ จะมีการวางแผนและกระบวนการแก้ไขปัญหภัยแล้งอย่างไร เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามนโยบายของภาครัฐ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งจะตอบสนองความต้องการของเกษตรกรและประชาชนต่อไป

คำถามในการวิจัย

1. การแก้ไขปัญหภัยแล้งมีขั้นตอนกระบวนการบริหารงานอย่างไร
2. ในการนำนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหภัยแล้งไปสู่การปฏิบัติ นั้น มีผลเป็นอย่างไร และพบปัญหาอุปสรรคใดบ้าง
3. ในกระบวนการบริหารงานตามนโยบายแก้ไขปัญหภัยแล้งมีข้อเสนอแนะ และมีแนวทางแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคอย่างไร เพื่อให้การปฏิบัติมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขั้นตอนและกระบวนการนำนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหภัยแล้งไปสู่การปฏิบัติของ กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2. เพื่อศึกษาผลการนำนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหภัยแล้งไปสู่การปฏิบัติของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3. เพื่อหาแนวทางในการนำนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหภัยแล้งไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือและตำราเรียนต่าง ๆ โดยศึกษาการวางแผน กระบวนการบริหารงานในการจัดการน้ำ และแนวทาง ในการแก้ไขปัญหภัยแล้งของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหภัยแล้ง ของกรมชลประทาน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 811 ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

นิยามศัพท์เฉพาะ

นโยบาย หมายถึง แนวทางในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยมีการกำหนดเป้าหมาย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

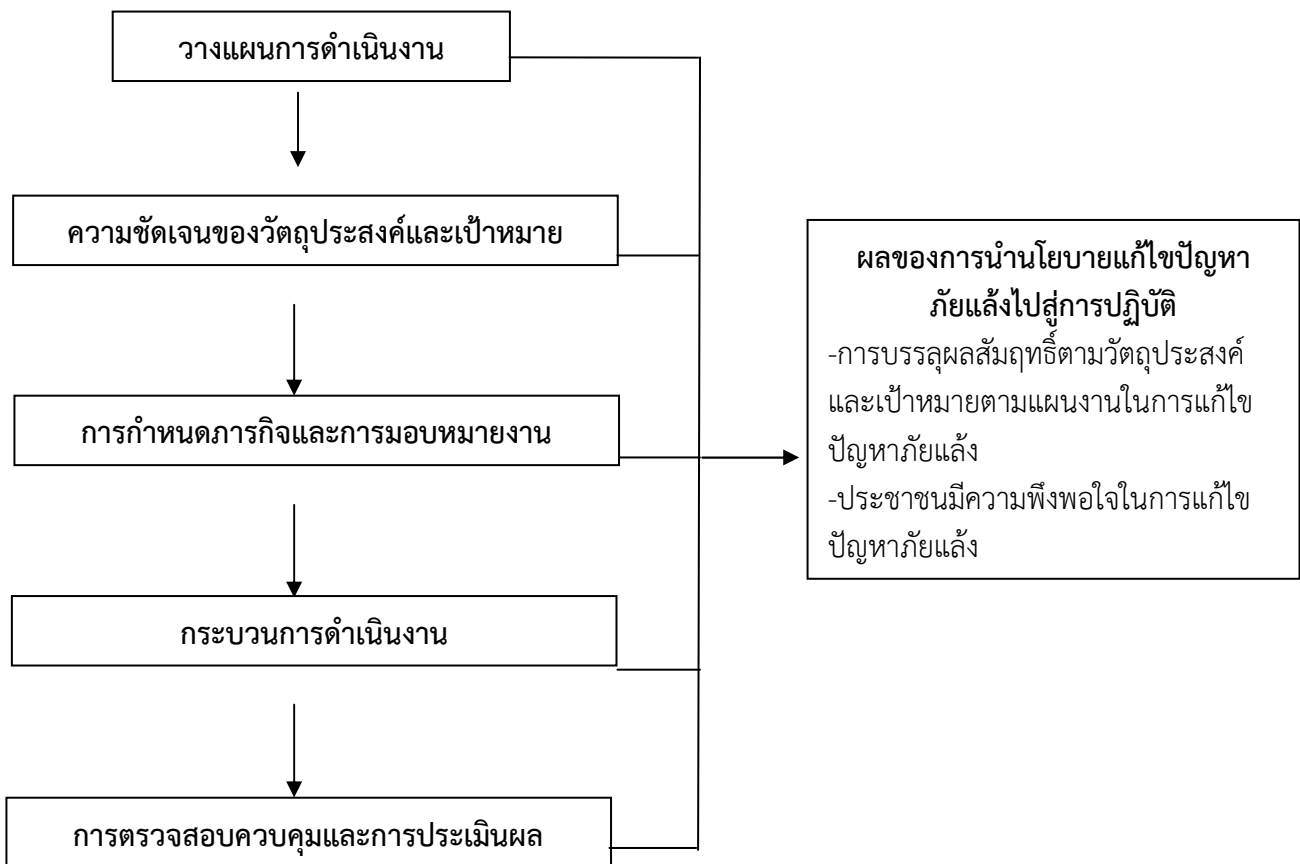
การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งที่มุ่งสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้จากการทำงานร่วมกัน โดยเน้นการกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง

นโยบายการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง หมายถึง นโยบายแนวทางการดำเนินงานปีงบประมาณ 2559 ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาภัยแล้งให้กับเกษตรกร

กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หมายถึง หน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนตามนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติของ วรเดช จันทรรศ, 2548 ได้แก่ ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหายั่งยืนไปสู่การปฏิบัติของกรมชลประทาน จำนวน 10 ท่าน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1. มีการศึกษา วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหายั่งยืนของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อทำการศึกษาถึงการบริหารจัดการแก้ไขปัญหายั่งยืนอย่างไร การบริหารจัดการตามนโยบายนั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด รวมถึงการศึกษาการบริหารจัดการแก้ไขปัญหายั่งยืนว่ามีปัญหาอุปสรรคใดที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการหรือไม่ และถ้าหากมีจะมีวิธีการใดที่จะแก้ปัญหายั่งยืนเหล่านี้ให้การดำเนินการแก้ไขปัญหายั่งยืนเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีและเป้าหมายที่ได้วางไว้ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด

3. แหล่งข้อมูล

3.1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานการแก้ไขปัญหายั่งยืน จำนวน 10 ท่าน ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

3.2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมจากหนังสือ เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อขอเข้าสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหายั่งยืนของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

4.3. สัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยการสัมภาษณ์และอัดเทป ผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหายั่งยืนของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 10 ท่าน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก เพื่อเชื่อมโยงให้ได้ข้อมูลที่ได้อย่างมีเหตุผล และตีความข้อมูลโดยอิงกรอบแนวคิดและทฤษฎี ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาการบริหารจัดการแก้ไขปัญหายั่งยืน ปัญหาอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะที่จะนำไปพัฒนาการนำนโยบายว่าด้วย

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

การแก้ไขปัญหาภัยแล้งไปสู่การปฏิบัติของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยการนำเสนอข้อมูลจะใช้การบรรยายและพรรณนา ในส่วนของการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ การวิเคราะห์ผลการศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการอภิปรายผลการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1.การวางแผนในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

มีการทำแผนงานหลายระดับ ทั้งระดับชาติ และทั้งระดับหน่วยงานผู้ปฏิบัติ ซึ่งมีหลายหน่วยงานที่ร่วมแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ซึ่งกรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในเรื่องของการบริหารจัดการน้ำของประเทศ จึงต้องมีการวางแผนในพื้นที่ชลประทานที่กรมชลประทานดูแลประมาณ 20 กว่าล้านไร่ ในจำนวนอ่างขนาดใหญ่ 33 อ่าง อ่างขนาดกลางอีกประมาณ 440 อ่าง ซึ่งทางกรมชลประทานมีการเตรียมความพร้อมตลอดทั้งปี เนื่องจากฤดูฝนและฤดูแล้งมีความสัมพันธ์กัน

2.การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

เพื่อให้มีความมั่นคงของการใช้น้ำ และให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรน้ำที่มีอยู่ การบริหารจัดการน้ำที่เพียงพอกับทุกภาคส่วน และทุกด้านตามลำดับความสำคัญ ซึ่งได้แก่ เพื่อการอุปโภคบริโภค และการประปา เพื่อการรักษาระบบนิเวศทางน้ำ เพื่อการเกษตรกรรม และเพื่อการอุตสาหกรรม

3. การกำหนดภารกิจและมอบหมายงานในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

การมอบหมายงานนั้นจะมีการมอบหมายไปตามระดับโครงสร้างของกรมชลประทาน โดยมีอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในหน่วยงาน เป็นผู้ตัดสินใจในการดำเนินการโครงการต่างๆ ตามข้อมูลที่ได้เสนอและประกอบด้วยรองอธิบดีทั้ง 4 ฝ่ายที่ได้เป็นผู้ร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ

4. กระบวนการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

ได้มีการรับนโยบายมาจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้กรมชลประทานและกรมส่งเสริมการเกษตร ต้องมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร แต่สิ่งที่เน้นย้ำให้เร่งดำเนินการคือ ทั้งสองหน่วยงานจะต้องเป็นแม่ข่ายหลักบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานอื่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ยึดการทำงานอย่างโปร่งใส ชัดเจน และตรวจสอบได้ ยึดถือนโยบายของรัฐบาล ทำก่อน ทำทันที และแบ่งการทำงานเป็นศูนย์กลาง และการทำงานทุกระดับจะต้องมีผู้รับผิดชอบชัดเจน รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งทางกรมชลประทานใช้ถือปฏิบัติและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง จากปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอย่างจำกัด จึงต้องมีการวางแผนการใช้น้ำในฤดูแล้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ รวมทั้งสถานการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. การตรวจสอบควบคุมและประเมินผลการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักที่แก้ปัญหาก็จะเกิดผลกระทบต่อประชาชน จึงต้องมีประชุมคณะกรรมการ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานของกรมชลประทานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยจะมีการประชุมกันในวันจันทร์และวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงาน อุปสรรคปัญหาที่เกิดขึ้น เป็น

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

การประชุมที่นำข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาแบ่งปันเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานก็มีการตรวจสอบควบคุมเป็นลำดับขั้นตามสายงาน ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนรู้การทำงานร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ในส่วนของการประเมินผลทางกรมชลประทานมีการประเมินผลโดยใช้วัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ในการประเมินผล เพื่อนำข้อมูลมาทำรายงานผลการดำเนินงาน

6. ผลและปัญหา อุปสรรคในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

การแก้ไขปัญหาภัยแล้งของกรมชลประทาน ไม่สามารถบ่งบอกได้ชัดเจนถึงความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ซึ่งอาจจะมีทั้งในแง่บวกและแง่ลบ เนื่องจากการบริหารจัดการน้ำเป็นสิ่งที่มีความกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง แต่สิ่งที่ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างดี นั่นก็คือ การร่วมมือกันแก้ไขปัญหาภัยแล้งของทุกภาคส่วน ซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจที่จะให้ประเทศไทยผ่านวิกฤตภัยแล้งไปได้ ส่วนปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาภัยแล้งอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งแรกที่พบ คือข้อมูลที่เสนอต่อผู้บริหารผันแปรไปตามสถานการณ์ ซึ่งปัจจัยที่สามารถทำให้ข้อมูลเปลี่ยนแปลง คลาดเคลื่อนไปนั้นก็มีหลายปัจจัย ซึ่งอาจต้องมีการเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

อภิปรายผลการวิจัย

1.การวางแผนในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

พบว่า ทางกรมชลประทานที่เป็นหน่วยงานหลัก มีการวางแผนที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนงานในการบริหารของผู้บริหาร และแผนงานการปฏิบัติงานของหน่วยงานผู้ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาล อาจบัณฑิต (2551) พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาหน่วยงานเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงานตามนโยบายของผู้บริหาร มีระดับความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติมากที่สุด โดยมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่มาร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาภัย จึงต้องมีการนัดประชุมกัน เพื่อวางแผน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานผู้ปฏิบัติ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของวรเดช จันทรศร, 2548, หน้า 47 ที่ว่า หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐในระบบราชการ ถือได้ว่าเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุด ทั้งในกระบวนการของการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในการดำเนินงานนั้นให้ความสำคัญของการวางแผน

2.การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

พบว่า กรมชลประทานมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาภัยแล้งร่วมกับหน่วยงานหลายหน่วยงานอย่างชัดเจน และมีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณจิรัฐพันธ์ (2550) พบว่า ปัจจัยด้านเนื้อหาของนโยบายที่มีผลต่อความสำเร็จของนโยบาย ต้องมีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ของนโยบายอย่างชัดเจน ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ที่ออกมารองรับและสนับสนุน ทำให้นโยบายมีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.การกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน

พบว่า มีการกำหนดภารกิจตามวัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหาภัยแล้งตามที่กรมชลประทานได้กำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้ และมีการมอบหมายงานการปฏิบัติงานไปตามระดับโครงสร้างการบริหารงานของ

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

กรมชลประทาน โดยมีการกำหนดภารกิจมอบหมายงานไปตามสายงานอย่างชัดเจน กำหนดความรับผิดชอบชัดเจน จัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่ในการบริหารจัดการน้ำทั้งในช่วงภัยแล้งและช่วงอุทกภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรินทร์ สุทธิชัย (2555) พบว่า มหาวิทยาลัย ราชภัฏประสบความสำเร็จในการนำนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติ ต้องมีวิสัยทัศน์ ปรัชญา พันธกิจ มีกรอบการดำเนินงานชัดเจน และมีมาตรการสำหรับกำกับควบคุมการทำงาน เลือกคนให้เหมาะกับงาน บูรณาการ การทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ มีเครือข่าย

4. กระบวนการดำเนินงาน

พบว่า ในการดำเนินงานมีการรับนโยบายมาเพื่อทำการแปลงนโยบาย กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ในรูปแบบของแผนงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศวิตา ประจวบแสง (2555) พบว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 จะเริ่มจากการแปลงนโยบายเป็นแผนงานจากคำสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดสรรอำนาจหน้าที่ และกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่มีหน่วยงาน 2 หน่วยงาน มาทำงานร่วมกัน เพื่อให้มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ซึ่งทั้ง 2 หน่วยงานหลักนี้ต้องมีการบูรณาการงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆ ในการป้องกันแก้ไขปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้น

5. การตรวจสอบควบคุม และประเมินผล

พบว่า ในการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาภัยแล้งของกรมชลประทานมีการควบคุมการปฏิบัติงานและการตรวจสอบเป็นลำดับขั้นตามสายงาน ซึ่งหากมีปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีการเรียนรู้ไปพร้อมกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดเฮเชกเกิล ดอร์ (อ้างจาก แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ, สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2559, จาก <http://www.senate.com>) ได้กล่าวไว้ว่า นโยบายสาธารณะเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนมาก เพราะมีขั้นตอนการดำเนินงานและมีตัวบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องมาก ไม่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถดำเนินการได้เองตามลำพังเพียงผู้เดียว และยังพบว่ากรมชลประทานได้มีการติดตามและประเมินผลการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยดำเนินการประชุมในวันจันทร์และวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชวาล อาจบัณฑิต (2551) พบว่า ปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการควบคุม ต้องมีการสร้างกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรโดยมีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ และปัจจัยด้าน ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของบุคลากรในเทศบาลเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อความสำเร็จ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลมากที่สุด

6. ผลการนำนโยบายแก้ไขปัญหาภัยแล้งไปสู่การปฏิบัติ

พบว่า ไม่ประสบผลสำเร็จในการนำนโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหาภัยแล้งไปสู่การปฏิบัติ ถึงแม้ว่าจากรายงานผลการดำเนินงานของกรมชลประทาน การดำเนินงานก็ออกมาให้ภาพรวมที่ดี มีการแก้ไขปัญหาภัยแล้งได้ทันต่อสถานการณ์ ไม่เกิดความล่าช้า อีกทั้งมีการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบได้ตามเป้าหมาย แต่ด้านความพึงพอใจของภาคไม่สามารถวัดความสำเร็จได้ เนื่องจากไม่มีการติดตามประเมินผลจากภาคประชาชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรินทร์ สุทธิชัย (2555) พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ประสบความสำเร็จในการนำนโยบายมหาวิทยาลัยไปปฏิบัติ ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคล ในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามผล รายงานผล และทบทวนอยู่เป็นประจำ นโยบายต้องเกิดจากการมีส่วนร่วม

7. ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้งอย่างมีประสิทธิภาพ

พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้งของกรมชลประทาน คือมีความผันแปรเปลี่ยนแปลงของข้อมูล ซึ่งมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน เช่น การเมือง นโยบาย สถานการณ์เร่งด่วน ฯลฯ ฉะนั้นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานต้องมีการเตรียมพร้อมและต้องสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี โดยเพิ่มความเข้มงวดในการติดตามสถานการณ์และปัญหาอีกประการคือ ประชาชนยังไม่เข้าใจในการบริหารจัดการน้ำของกรมชลประทานในการแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้ง จึงส่งผลให้มีการใช้น้ำผิดวัตถุประสงค์ที่ทางกรมชลประทานได้จัดสรรไว้ และประชาชนมิได้รับข้อมูลจากการจัดสรรน้ำแต่ก็ยังฝันที่จะทำการเพาะปลูก ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยพฤษภพ เกิดศักดิ์ (2556) พบว่า การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ แม้สามารถแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้งได้แต่ก็สร้างปัญหาใหญ่ให้ชุมชนอำเภอพล ซึ่งได้รับผลกระทบทั้งโดยทางตรง และทางอ้อมทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวพันโยงใยกันเป็นลูกโซ่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับภาคประชาชน เพื่อให้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้งที่ตรงปัญหามากขึ้น

1.2 ควรมีการอบรมพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ควรมีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

1.4 ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานจากภาคส่วนประชาชนที่ได้รับการแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้ง

โดยตรง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้ง เพราะผลการศึกษพบว่า ขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

2.2 ควรศึกษาการแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้งในด้านผู้ได้รับผลกระทบ เนื่องจากข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ในการตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินงานในปีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สุนทร คำศรีเมือง. (2550). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการบริหารจัดการน้ำของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยโงง ตำบลน้ำโง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดหนองคาย.

ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พฤษภพ เกิดศักดิ์. (2556). การบริหารจัดการน้ำโดยชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น.

การศึกษาระดับรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

- วรรณ จีรุพันธ์. (2550). **ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีนโยบายแก๊สโซฮอล์.**
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรินทร์ สุทธิชัย. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏไปปฏิบัติ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศวิตา ประจวบแสง. (2555). **กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัชวาล อางบัณฑิตข. (2551). **ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลตำบลดอนสัก ที่มีต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตัวแบบบูรณาการ ของเทศบาลตำบลดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี.**
รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรเดช จันทรร. (2548). **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : สหบล็อกและการพิมพ์.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2551). **การนำนโยบายไปปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : บพิศการพิมพ์.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2551). **หลักการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 4).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2548). **การแก้ไขปัญหาย้ายแปลงอย่างยั่งยืน.**
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrcinf/nrc2557- article43.pdf (ค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2559).
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2556). **การนำนโยบายไปปฏิบัติ.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://file.siam2web.com/trdm/journal/201331_80183.pdf
(ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2559).
- กรมชลประทาน. (2558). **ประวัติกรมชลประทาน.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.rid.go.th/2009/index.php?option=com_content&view=article&catid=1:2009-04-12-05-18-55&id=1:2009-04-12-06-29-43 (ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2559)